

**Wielowymiarowe aspekty
mocarstwowości**

Europejskie dylematy Wielkiej Brytanii
Szkocki kontekst upadku brytyjskiego
imperium

Przywódstwo Stanów Zjednoczonych
po zimnej wojnie

Porozumienie nuklearne z Iranem
a bliskowschodnia polityka USA

Potencjał Chin w gospodarce światowej

Polityka ludnościowa Federacji Rosyjskiej

Powstanie i upadek sportowego mocarstwa
NRD

Granica polsko-niemiecka w stosunkach
ze Stanami Zjednoczonymi

Elita polityczna Polski wobec kryzysu
ukraińskiego 2013-2014

Gospodarka polska w Unii Europejskiej

Monitorowanie przestrzegania
praworządności w Unii Europejskiej

Bezpieczeństwo na drogach UE

Austriacka polityka zagraniczna w XXI
wieku

*

Na marginesie lektury *Dzienników*
1934–1944 Alfreda Rosenberga

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

■ „Przegląd Zachodni” to czasopismo naukowe Instytutu Zachodniego ukazujące się nieprzerwanie od lipca 1945 r. Przez lata zmieniała się jego szata graficzna, nakład czy częstotliwość - do 1948 r. pismo było miesięcznikiem, do 1990 r. dwumiesięcznikiem, a obecnie jest kwartalnikiem. Stała pozostała struktura wewnętrzna proponująca czytelnikowi lekturę artykułów, materiałów, przeglądów i komentarzy, źródeł, polemik i dyskusji, ocen i omówień oraz kroniki naukowej. W różnych okresach pojawiały się rubryki: współczesna Czechosłowacja, kronika Niemiec współczesnych, korespondencje (stanowiące szczególnie ciekawe źródło dla lat 1945-1959), a nawet poezje oraz raporty, wywiady czy bardzo obszerne relacje z dyskusji, od 2010 r. - Instytut Zachodni we wspomnieniach. Zakres tematyczny publikacji zawsze był odzwierciedleniem charakteru naukowego i priorytetów badawczych Instytutu Zachodniego. Już w 1946 r. „Przegląd Zachodni” nakreślił swój profil, obejmujący tzw. problematykę zachodnią (Europa Zachodnia i Środkowa), zagadnienia niemieckie w aspekcie historycznym i aktualnym oraz całokształt problematyki polskich ziem zachodnich.

Po przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. oprócz tradycyjnego zainteresowania zagadnieniami historii i współczesności Niemiec oraz stosunków polsko-niemieckich, daje się wyraźnie zauważyć większe zainteresowanie tematyką europejską oraz regionami czy „małymi ojczyznami”. Łamy pisma zajmują materiały dotyczące polskiej rzeczywistości powojennej, często weryfikujące obowiązujące przez lata poglądy. Zauważalny jest renesans zainteresowania Ziemią Zachodnią i Północnymi, a w nowej rzeczywistości przedmiotem dociekań są przemilczane dotychczas tematy np. niemieckie dziedzictwo, identyfikacja z „prywatną ojczyzną”, kształtowanie nowej tożsamości czy euroregiony.

Początek nowego tysiąclecia to przede wszystkim poszukiwanie odpowiedzi na pytania, które zrodził nowy układ sił w świecie, transformacja polityczna, gospodarcza oraz mentalna krajów i społeczeństw postkomunistycznych, zjednoczenie Niemiec, pogłębianie i poszerzanie procesu integracji europejskiej czy wyzwania globalne. Różnorodność podejmowanej tematyki pozostaje zgodna z przyjętą formułą: Polska - Niemcy - Europa i w pełni korzysta z możliwości swobodnej i rzetelnej analizy procesów, zjawisk i zależności oraz pojawiających się nowych trendów światowych.

4 (361)
2016

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

Przegląd Zachodni, nr 4, 2016

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Instytut Zachodni

CII 473 BP

Wielowymiarowe aspekty mocarstwowości

- 5 Od Redakcji
- ARTYKUŁY
- 7 *Marek Mikołajczyk*
Europejskie dylematy Wielkiej Brytanii – od planu Schumana do Brexitu
- 37 *Tomasz Czapiewski*
Rozważania nad szkockim kontekstem upadku brytyjskiego imperium. Między wewnętrznym a zewnętrznym kolonializmem
- 53 *Jadwiga Kiwerska*
Ewolucja przywództwa Stanów Zjednoczonych po zimnej wojnie
- 83 *Paulina Matera*
Implikacje porozumienia nuklearnego z Iranem dla polityki Stanów Zjednoczonych na Szerokim Bliskim Wschodzie
- 99 *Ewa Cieślik*
Potencjał ekonomiczny Chin i jego pozycja w gospodarce światowej
- 117 *Andrzej Szabaciuk*
Polityka ludnościowa jako element strategii odbudowy pozycji imperialnej Federacji Rosyjskiej
- 135 *Dariusz Wojtaszyn*
Sportwunderland DDR – powstanie i upadek sportowego mocarstwa
- 153 *Krzysztof Siwek*
Granica polsko-niemiecka w stosunkach Polski ze Stanami Zjednoczonymi w latach 1956-1970
- 181 *Magdalena Karolak-Michalska*
Elita polityczna Polski wobec wyzwań Euromajdanu i kryzysu ukraińskiego w latach 2013-2014
- 203 *Marian Gorynia*
Miejsce gospodarki polskiej w gospodarce Unii Europejskiej w latach 2003-2014
- 235 *Marcin Kleinowski*
Monitorowanie przestrzegania zasady praworządności w Unii Europejskiej
- 265 *Elżbieta Roszko-Wójtowicz*
Bezpieczeństwo na drogach UE – porównania międzynarodowe
- 281 *Agnieszka Kisztelińska-Węgrzyńska*
Austriacka polityka zagraniczna w XXI wieku. Kontynuacja i zmiana

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

- 301 *Alicja Bartnicka*
Pierwszy ideolog III Rzeszy? Uwagi i refleksje na marginesie lektury
Dzienników 1934–1944 Alfreda Rosenberga

OCENY I OMÓWIENIA

- 317 Jadwiga Kiwerska, Światowe przywództwo Ameryki w XX wieku
(omów. *Paulina Matera*)
- 319 Anna Wojciuk, Imperia wiedzy. Edukacja i nauka jako czynniki siły
państw na arenie międzynarodowej (omów. *Tomasz Pawłuszko*)
- 322 Dieter Bingen, Marek Hałub, Matthias Weber (red.), *Moja Polska*
– moi Polacy. Eksploracje i obserwacje (omów. *Hubert Orłowski*)

Z KRONIKI NAUKOWEJ

- 327 *Krzysztof Wirkus*, Pommern/Pomorze w odśłonach pamięci
- 330 *Judyta Cabańska, Justyna Sikorska*, Unia Europejska w obliczu
strategicznych wyzwań. *Quo vadis, Europo?* O przyszłości UE
z różnych perspektyw

RADA REDAKCYJNA

Członkowie krajowi: Klaus Bachmann, Jan Barcz, Hanka Dmochowska, Marian Gołka, Witold Góralski, Marcei Kosman, Michał Nowosielski (przewodniczący), Aleksander Posern-Zieliński, Hanna Suchocka, Anna Wolff-Powęska

Członkowie zagraniczni: Stefan Garsztecki, Hans Henning Hahn, Jonathan Huener, Henryka Ilgiewicz, Dagmara Jajeśniak-Quast, Rudolf Jaworski, Kai Olaf Lang, Guglielmo Meardi, Jaroslav Panek, Klaus Ziemer, Katarzyna Żukowska-Gagelmann

REDAKTORZY TEMATYCZNI

Przemysław Hauser, Jerzy Kozeński, Tomasz Schramm – historia, Stanisław Lisiecki – socjologia, Jerzy Kałużny – nauki o kulturze, Tomasz Rynarzewski, Piotr Kalka – ekonomia

Piotr Jabkowski – redaktor statystyczny

Anna Murawska – redaktor językowy (język polski)

Eberhard Schulz – redaktor językowy (język niemiecki)

Jonathan Chumas – redaktor językowy (język angielski)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

Michał Chmara, Bożena Górczyńska-Przybyłowicz, Bernadette Jonda, Bogdan Koszel, Albert Kotowski, Matthias Kncip, Peter Oliver Loew, Henadz Sahanowicz, Renata Schaefer, Janusz J. Węc

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Natalia Jackowska

Członkowie: Marek Mikołajczyk, Anna Potyrała, Ilona Romiszewska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Tłumaczenia w języku angielskim: Małgorzata Wiertelwska

Adres redakcji: Instytut Zachodni, 61-854 Poznań, ul. Mostowa 27

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów

Czasopismo jest indeksowane w bazie ERIH PLUS i Index Copernicus International

Wszystkie teksty są dostępne na stronach internetowych: www.ceeol.com i www.ebscohost.com, a streszczenia w języku angielskim: www.cejsh.icm.edu.pl

Czasopismo jest recenzowane

Informacje dla autorów oraz dotyczące procedury recenzowania są dostępne na stronie internetowej.

Redakcja wdrożyła procedurę przeciwdziałania praktykom *ghostwriting* i *guest authorship*

Wersja papierowa pisma jest wersją pierwotną (referencyjną).

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI

61-854 POZNAŃ, UL. MOSTOWA 27

tel. 61 852 28 54; fax 61 852 49 05; e-mail: wydawnictwo@iz.poznan.pl; www.iz.poznan.pl
www.pz.iz.poznan.pl

WYDAWNICTWO I DRUKARNIA UNI-DRUK s. j.

62-030 Luboń, ul. Przemysłowa 13, tel. 61 899 49 49 do 52

INDEKS 371351

INHALT

Mehrdimensionale Aspekte der Macht

Marek Miłkołajczyk, Europäische Dilemmata von Großbritannien – vom Schuman-Plan bis zum Brexit

Tomasz Czapiewski, Überlegungen über den schottischen Kontext des Kollaps des britischen Imperiums. Zwischen dem innen- und außenorientierten Kolonialismus

Jadwiga Kiwerska, Die Evolution der Führungsrolle der Vereinigten Staaten nach dem Kalten Krieg

Paulina Matera, Die Implikationen der Nuklearvereinbarung mit Iran für die Politik der Vereinigten Staaten im erweiterten Nahen Osten

Ewa Cieślak, Das ökonomische Potenzial von China und seine Position in der Weltwirtschaft

Andrzej Szabaciuk, Die Bevölkerungspolitik als ein Element der Strategie des Wiederaufbaus der imperialen Position der Russischen Föderation

Dariusz Wojtaszyn, Sportwunderland DDR – Entstehung und Niedergang einer Sportmacht

Krzysztof Siwek, Die deutsch-polnische Grenze in den Beziehungen Polens mit den Vereinigten Staaten in den Jahren 1956-1970

Magdalena Karolak-Michalska, Politische Elite Polens gegenüber den Herausforderungen von Majdan und der Krise in der Ukraine in den Jahren 2013-2014

Marian Gorynia, Die Stellung der polnischen Wirtschaft im Rahmen der EU-Wirtschaft in den Jahren 2003-2014

Marcin Kleinowski, Das Monitoring der Beachtung des Rechtsstaatsprinzips in der EU

Elżbieta Roszko-Wójtowicz, Die Sicherheit des Verkehrs in der EU – internationale Vergleiche

Agnieszka Kisztelińska-Węgrzyńska, Österreichische Außenpolitik im XXI. Jahrhundert. Kontinuität und Wandel

Alicja Bartnicka, Der erste Ideologe des III. Reiches? Bemerkungen und Reflexionen zur Lektüre der *Tagebücher von 1934 bis 1944* von Alfred Rosenberg

CONTENTS

A multidimensional aspects of great power status

Marek Miłkołajczyk, The European dilemmas of Great Britain – from the Schuman Plan to Brexit

Tomasz Czapiewski, Reflections on the Scottish context of the end of the British Empire. Between internal and external colonialism

Jadwiga Kiwerska, Evolution of the United States' leadership after the Cold War

Paulina Matera, The implications of the nuclear agreement with Iran for U.S. policy in the Broader Middle East

Ewa Cieślak, China's economic potential and its position in global economy

Andrzej Szabaciuk, Population policy as a strategy for rebuilding the imperial position of the Russian Federation

Dariusz Wojtaszyn, Sportwunderland DDR - the rise and fall of the great sports power

Krzysztof Siwek, The Polish-German frontier in Poland's relations with the United States from 1956 to 1970

Magdalena Karolak-Michalska, Euromaidan and the Ukrainian crisis of 2013-2014 as challenges to the Polish political elite

Marian Gorynia, The significance of the Polish economy for the European Union economy in the years 2003-2014

Marcin Kleinowski, Monitoring of respect for the Rule of Law in European Union

Elżbieta Roszko-Wójtowicz, Road safety in the EU – international comparisons

Agnieszka Kisztelińska-Węgrzyńska, Austrian foreign policy in the 21st century. Continuation and change

Alicja Bartnicka, The first ideologist of the Third Reich? Comments and reflections on the margins of Alfred Rosenberg's *Die Tagebücher von 1934 bis 1944*

BIBLIOTEKA INSTYTUTU
ZACHODNIEGO W POZNANIU

C II 473/216.4 BP